

สภาพปัญหาในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและประเพณี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา*

MANAGEMENT AND DEVELOPMENT OF CULTURAL AND TRADITIONAL TOURISM IN AYUTTHAYA PROVINCE

พระอุดมสิทธินายก (กำพล คุณงกร), พระสิทธินิติธาดา (ชลัช โชติทตฺโต),
อดุลย์ คนแรง, สมบัติ อรรถพิมล

PhraUdomsittinayok (Kumphol Kunungkaro), Phra Sitthi Nitithada (Chalat Chotithatto),

Adul Kunrang, Sombut Attapimon

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author E-mail: udomsittinayok.mcu@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา สภาพปัญหาในการบริหารการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและประเพณี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 18 รูปหรือคน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า สภาพทั่วไปด้านศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว ประกอบด้วย 1. มีโบราณสถานที่สวยงาม สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ทั่วโลก 2. เป็นสังคมพหุวัฒนธรรม มีความหลากหลายทางด้านศาสนา และเป็นเมืองแห่งสันติสุข 3. มีวัดจำนวนมากที่สวยงาม เป็นสถานที่ท่องเที่ยวทั้งของคนไทยและชาวต่างประเทศ ด้านศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว ประกอบด้วย 1. พัฒนาพระสงฆ์ให้มีความรู้ด้านการอนุรักษ์โบราณสถาน 2. จัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตชุมชน และส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม 3. พัฒนาศาสนสถานเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวด้านการบริหารจัดการ ประกอบด้วย 1. บูรณาการร่วมกันของทุกศาสนา 2. ได้รับงบประมาณจากหน่วยงานต่าง ๆ 3. แหล่งท่องเที่ยวหลายแห่งในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีการบริหารจัดการที่ดีขึ้นกว่าเดิมด้านศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว ประกอบด้วย 1. วัดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ยังขาดงบประมาณในการพัฒนาศาสนสถานเก่าและการก่อสร้างศาสนสถานใหม่ที่คงไว้ซึ่งศิลปวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมท้องถิ่น 2. เน้นการท่องเที่ยวไหว้พระเพียงรูปแบบเดียว ขาดการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว 3. กิจกรรมที่วัดใน

* Received January 8, 2024; Revised January 31, 2024; Accepted February 10, 2023

จังหวัดพระนครศรีอยุธยาจัดขึ้น เน้นประชาชนจากภายนอก ขาดการประชาสัมพันธ์และดึงดูดความสนใจของประชาชนในท้องถิ่นในการจัดกิจกรรมร่วมกับแหล่งท่องเที่ยว ด้านศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว ประกอบด้วย 1. พื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยวคับแคบ ไม่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวจำนวนมากได้ โดยเฉพาะวัดวาอารามในเกาะเมือง 2. ขาดทักษะทางด้านภาษาและการอธิบายประวัติความเป็นมา 3. ขาดกิจกรรมที่ให้ความรู้ความเข้าใจในศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น ด้านการบริหารจัดการ ประกอบด้วย 1. ขาดการพัฒนาสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง 2. ขาดแผนปฏิบัติการประจำปี 3. นักท่องเที่ยวมีจำนวนที่ลดลงมาก

คำสำคัญ: สภาพปัญหา; การบริหารจัดการ; การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและประเพณี

Abstract

This research article aims to study Problems in the management of cultural and traditional tourism Phra Nakhon Si Ayutthaya Province It is qualitative research. Through in-depth interviews with 18 key informants or people, data were analyzed descriptively.

The research results found that General conditions regarding the potential to attract tourism include 1. having beautiful historical sites; able to attract tourists all over the world 2. is a multicultural society There is a diversity of religions. and is a city of peace. 3. There are many beautiful temples. It is a tourist attraction for both Thai people and foreigners. The potential for supporting tourism includes 1. developing monks to have knowledge in preserving ancient sites 2. organizing activities that are consistent with community way of life. and encourage people to participate in organizing activities 3. develop religious places to accommodate tourists in terms of management consisting of 1. integration of all religions 2. receiving financial support from various agencies 3. Many tourist attractions in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province are better managed than before in terms of their potential to attract tourism, including: 1. Temples in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province still lack the budget for developing old religious places and constructing new religious places. that preserves Thai arts and culture, and their own local culture 2. emphasizes only one form of tourism to worship Buddha Lack of education for tourists 3. Activities organized by

temples in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province Focus on people from outside Lack of public relations and attracting the attention of local people in organizing joint activities with tourist attractions. The potential for supporting tourism includes 1. the area of tourist attractions is cramped; Unable to accommodate many tourists Especially temples in the city islands 2. Lack of skills in language and explaining the history 3. Lack of activities that provide knowledge Understanding of local arts and culture Management aspect consists of 1. lack of continuous environmental development 2. lack of annual action plan 3. the number of tourists has greatly decreased.

Keywords: Problems; Management; Cultural and Traditional Tourism

บทนำ

พระนครศรีอยุธยา เป็นจังหวัดท่องเที่ยวที่ใกล้กรุงเทพฯที่สุดที่มีบรรยากาศเหมาะสำหรับการท่องเที่ยวในประเทศไทย ด้วยสภาพแวดล้อมของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จะมีทั้งสถานที่ท่องเที่ยว ในเชิงประวัติศาสตร์แล้ว ยังมีวัดวาอารามเก่าแก่ เหมาะแก่การท่องเที่ยวในด้านการพัฒนาจิตใจพร้อมกราบไหว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์เพื่อความเป็นสิริมงคลให้กับชีวิต จึงไม่ต้องแปลกใจเลยว่าทำไมเมืองอยุธยากรุงเก่าจึงได้ขึ้นทำเนียบเป็นมรดกโลก ที่บรรดานักท่องเที่ยวจากทั่วสารทิศหมายปองที่จะมาเยือนสักครั้งหนึ่งในชีวิต และถ้ายังเป็นช่วงเทศกาลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาจะเนืองแน่นไปด้วยนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และต่างชาติ โดยเฉพาะวัดที่สำคัญจะเนืองแน่นไปด้วยนักท่องเที่ยว ทำให้บริเวณรอบเกาะเมืองการจราจรติดขัด รถเคลื่อนตัวได้ช้าส่วนสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญไม่แพ้กัน คือ ตลาดน้ำอโยธยา เป็นตลาดน้ำขนาดใหญ่ใจกลางเมือง มีนักท่องเที่ยวมาเที่ยวชม และจับจ่ายซื้อของสามารถสร้างรายได้ให้ชุมชนในบริเวณดังกล่าวได้จำนวนมาก

แต่เมื่อมีการบริหารจัดการท่องเที่ยว บริหารในองค์กรรวมย่อมเกิดปัญหาหรือสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นเนื่องจากบริหารจัดการ เช่นการขาดความเข้าใจในวิถีทางวัฒนธรรมดังปรากฏในงานวิจัย “การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา” (พระมหากวินท์ ยสินทวิโสและคณะ, 2561) การขาดการมีส่วนร่วมในฐานะเจ้าของพื้นที่และเจ้าของวัฒนธรรมการท่องเที่ยว ดังปรากฏในงานเรื่อง “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ชุมชนอโยธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” (ธนรัตน์ รัตนพงศ์ธระ และคณะ, 2560) คุณภาพของนักท่องเที่ยว ดังปรากฏในงานวิจัยเรื่อง “พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์: กรณีศึกษาโบราณสถานในอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” (ชัยวัชร พรหมจิตติพงศ์ และสาธิตา มิ่งวงศ์, 2555) สถานที่ท่องเที่ยวไม่ได้ออกแบบให้สอดคล้องเพื่อรองรับความหลากหลายความสนใจของนักท่องเที่ยว เช่น การท่องเที่ยวสำหรับกลุ่มผู้สูงอายุ การท่องเที่ยวเชิงโบราณคดี ประวัติศาสตร์ การท่องเที่ยวในวิถีวัฒนธรรมอาหาร วัฒนธรรมศาสนา ไหว้พระ ทัวรบุญ ซึ่งยังต้องมีการออกแบบและจัดกลุ่มเพื่อรองรับการท่องเที่ยวที่หลากหลาย ดังนั้นในงานวิจัยนี้เห็นว่าควรมีการศึกษาเพื่อความเข้าใจ และส่งเสริมให้เกิดการจัดการท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบสอดคล้องกับสภาพที่เป็นจริงมีส่วนต่อการเข้าไปส่งเสริมสนับสนุน หรือหนุนให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้ โดยใช้กิจกรรมและทรัพยากรของวัดและพระพุทธศาสนา มาสู่การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและประเพณีของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งเป็นความจำเป็นและมีความสำคัญที่จะต้องมีการศึกษาวิจัยเพื่อนำไปสู่การออกแบบการท่องเที่ยวอันเป็นหัวใจหลัก และความสำคัญหนึ่งของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ดังนั้นจากสภาพข้อเท็จจริงเป็นสภาพปัญหาที่ปรากฏผู้วิจัยจึงประสงค์ดำเนินการวิจัยเพื่อศึกษาแนวทาง มาตรการ และวิธีการดำเนินการในการจัดการความรู้และการพัฒนาบุคคลเพื่อรองรับการจัดการท่องเที่ยวในอนาคต เพื่อการบริหารจัดการและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและประเพณี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พร้อมพัฒนาเป็นหลักสูตรและนำไปใช้ในการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวในองค์กรต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปและสภาพปัญหาในการบริหารจัดการและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและประเพณี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงเชิงคุณภาพ โดยมีวิธีการศึกษาใน 2 ลักษณะ ได้แก่

1. การศึกษาในเชิงเอกสาร (Documentary Study)
2. การศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ข้าราชการที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้อำนวยการสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด

พระนครศรีอยุธยา และพระสังฆาธิการในเขตปกครองคณะสงฆ์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
จำนวน 18 รูป/คน

3. เครื่องมือในการวิจัย

ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ (Interview) เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง (Structure In-Depth Interview) เพื่อศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการและ
พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและประเพณี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยการบันทึกภาพและบันทึกเสียง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

มุ่งเน้นการวิเคราะห์โดยการสรุปตามสาระสำคัญด้านเนื้อหาที่กำหนดไว้ในลักษณะ
การพรรณนาความ (Descriptive Presentation)

ผลการวิจัย

สภาพทั่วไปด้านศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว ประกอบด้วย

1. จังหวัดพระนครศรีอยุธยามีความได้เปรียบกว่าจังหวัดอื่นอยู่แล้วในฐานะเป็น
พื้นที่มรดกโลกที่มีชื่อเสียงระดับโลก เป็นที่รู้จักทั้งคนไทยและชาวต่างประเทศ หากจะมอง
ในประเด็นที่เกี่ยวกับการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยวก็ถือว่าเป็นจังหวัดที่มีต้นทุนทางด้าน
นี้สูงกว่าจังหวัดอื่น ๆ อยู่แล้ว 2. สถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภายในจังหวัด
พระนครศรีอยุธยามีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ไม่ว่าจะเป็นความหลากหลายทางด้าน
ศาสนา ซึ่งจังหวัดพระนครศรีอยุธยามีศาสนิกของแต่ละศาสนาจำนวนมาก โดยส่วนใหญ่
ประชาชนจะนับถือพระพุทธศาสนาเป็นหลัก รองลงมาคือศาสนาอิสลาม และศาสนาคริสต์
ตามลำดับ จึงส่งผลให้จังหวัดเองมีความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรม ยกตัวอย่างเช่น
เรามีวัดจำนวนมาก มีมัสยิดหลายแห่ง มีโบสถ์คริสต์หลายแห่งที่สวยงาม รวมถึงยังมี
หมู่บ้านญี่ปุ่น หมู่บ้านฮอลันดาที่น่าสนใจ นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัด
พระนครศรีอยุธยา จะได้สัมผัสกับบรรยากาศที่มีความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรมแต่มี
ความกลมกลืนเป็นที่เดียวกัน เพราะทุกคนอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข 3. วัดในจังหวัด
พระนครศรีอยุธยามีโบราณสถาน โบราณวัตถุ จำนวนมาก ที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน มี
ประวัติศาสตร์ความเป็นมาอันยาวนาน มีการอนุรักษ์โบราณสถานและโบราณวัตถุให้อยู่ใน
สภาพที่ดี วัดร่วมกับกรมศิลปากรและหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนในการพัฒนาศาสน
สถานร่วมกัน คณะสงฆ์จังหวัดพระนครศรีอยุธยามีนโยบายและให้การอุปถัมภ์วัดในการ
พัฒนาศาสนสถานร่วมกัน

สภาพทั่วไปด้านศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว ประกอบด้วย

1. วัดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีพระสงฆ์จำนวนมาก คณะสงฆ์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีการแต่งตั้งพระสงฆ์ผู้มีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการวัดและพัฒนาวัดไปแนวทางเดียวกัน มีหน่วยงานราชการที่จัดอบรมถวายความรู้โครงการต่างๆ เกี่ยวกับการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ 2. วัดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ร่วมกับหน่วยงานราชการและชุมชนในการจัดกิจกรรมอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม และประเพณีไทย จัดกิจกรรมส่งเสริมพระพุทธศาสนา และการเผยแพร่หลักธรรมในทางพระพุทธศาสนาผ่านการท่องเที่ยว จัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตชุมชน และส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม 3. จากกรณีวัดท่าการ้อง ทำให้วัดหลายวัดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ต่างพยายามที่จะพัฒนาตนเอง ซึ่งนับว่าแต่ละวัดก็มีแนวโน้มที่จะพัฒนาขึ้นมากเพียงแต่ว่าเงินทุน งบประมาณ ของแต่ละวัดมีจำกัด จึงพัฒนาได้เพียงบางส่วน เช่น บางวัดก็ปรับปรุงที่จอดรถ บางวัดก็สร้างพระพุทธรูปสำคัญในอดีตที่เคยประดิษฐานที่วัดนั้น โดยจำลองสร้างขึ้นใหม่ ดังนั้นวัดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จึงมีแนวโน้มที่จะเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมากขึ้นซึ่งสอดคล้องกับแนวโน้มที่จะพัฒนาวัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในปัจจุบันเป็นไปในทางที่ดี เพราะแต่ละวัดมีจุดเด่นที่จะดึงดูดนักท่องเที่ยวให้ไปเที่ยวชมความงามสวยงาม และศิลปะ ทั้งยังได้รับการสนับสนุนจากส่วนราชการในเรื่องงบประมาณในการบูรณะ ซ่อมแซม เมื่อเกิดปัญหา เช่น น้ำท่วม ในช่วงเวลาที่ผ่านมา

สภาพทั่วไปด้านการบริหารจัดการ ประกอบด้วย 1. วัดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ร่วมกับศาสนาอื่น ๆ ในการพัฒนาร่วมกัน เช่น การพัฒนาในโซนของชุมชนวัดพุทไธสวรรย์ที่มีการนำเอาแนวคิดการพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมาทำร่วมกันของศาสนาพุทธ คือวัดพุทไธสวรรย์ ศาสนาคริสต์คือโบสถ์คริสต์นักบุญยอเซฟ และศาสนาอิสลาม คือมัสยิดอาลีอินนุรอยน์ เป็นต้น 2. วัดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ องค์การบริหารส่วนจังหวัด กรมศิลปากร และอื่น ๆ ในการสนับสนุนกิจกรรมและการปรับปรุงทัศนียภาพให้สวยงาม สะอาด เป็นระเบียบ และส่งเสริมการท่องเที่ยว 3. วัดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีจุดยุทธศาสตร์ที่ดีในการพัฒนาวัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงปฏิบัติธรรม เชิงอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม โบราณสถาน โบราณวัตถุ และประวัติศาสตร์อันยาวนาน

สภาพปัญหาด้านศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว ประกอบด้วย

1. วัดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ยังขาดงบประมาณในการพัฒนาศาสนสถานเก่า และการก่อสร้างศาสนสถานใหม่ที่คงไว้ซึ่งศิลปวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมท้องถิ่นตน
2. วัดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ส่วนใหญ่เน้นการท่องเที่ยวให้พระเพียงรูปแบบเดียว

ขาดการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว 3. กิจกรรมที่วัดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาจัดขึ้น เน้นประชาชนจากภายนอก ขาดการประชาสัมพันธ์และดึงดูดความสนใจของประชาชนในท้องถิ่นในการจัดกิจกรรมร่วมกันกับแหล่งท่องเที่ยว 4. สภาพการท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สภาพการท่องเที่ยวในปัจจุบันนี้ยังมีที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจหลาย ๆ ที่ด้วยกัน เช่นวัดพระราม พระวิหารมณฑลพิตร วัดมหาธาตุ วัดราชบูรณะ วัดไชยวัฒนาราม วัดธรรมิกราช เป็นต้น เราควรฟื้นฟูสัณฐาน ก็จะมีนักท่องเที่ยวมากกว่านี้ เพราะโบราณสถานแต่ละแห่งในกรุงศรีอยุธยา เรายังคงความเป็นเอกลักษณ์ รูปแบบทางสถาปัตยกรรม ไม่ว่าจะเป็นองค์พระเจดีย์ เรามีนวัตกรรมที่หาพบยาก วัดวาอาราม จำนวนมากเป็นหลักฐานสะท้อนให้เป็นความเจริญทางวัฒนธรรมของอยุธยาบ้านเราได้

สภาพปัญหาด้านศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว ประกอบด้วย

1. วัดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยามีพื้นที่ในการพัฒนาวัดน้อย ไม่สามารถขยายพื้นที่ได้ การพัฒนาวัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีแนวโน้มในปัจจุบันของไทยและต่างชาติมาท่องเที่ยววัดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาน้อยลง เนื่องจากความเป็นอยู่ และค่าครองชีพในปัจจุบันสูงขึ้น ของแพงมากขึ้น ทำให้นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติจะมาน้อยลง
2. พระสงฆ์และบุคลากรของวัดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาขาดทักษะทางด้านภาษาและการอธิบายประวัติความเป็นมาของวัดที่ชัดเจนได้
3. พระสงฆ์และบุคลากรของวัดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่มีความรู้ความสามารถยังมีน้อย ไม่เพียงพอต่อจำนวนนักท่องเที่ยวที่มีปริมาณเพิ่มมากขึ้น โอกาสในการพัฒนาวัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตอนนี้ทางวัดได้ดำเนินการทำบ้างแล้ว ไม่ว่าจะเข้าวัดทำบุญ ฟังเทศน์ ฟังธรรม ถือนิมนต์ ในโอกาสต่อไปวัดที่ยังไม่ได้ดำเนินการจะต้องเริ่มพัฒนามากขึ้น
4. พระสงฆ์และบุคลากรของวัดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาขาดความพร้อมในการแนะนำศาสนสถาน การดูแลศาสนสถานที่ถูกต้อง
5. วัดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาขาดกิจกรรมที่ให้ความรู้ ความเข้าใจในศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น

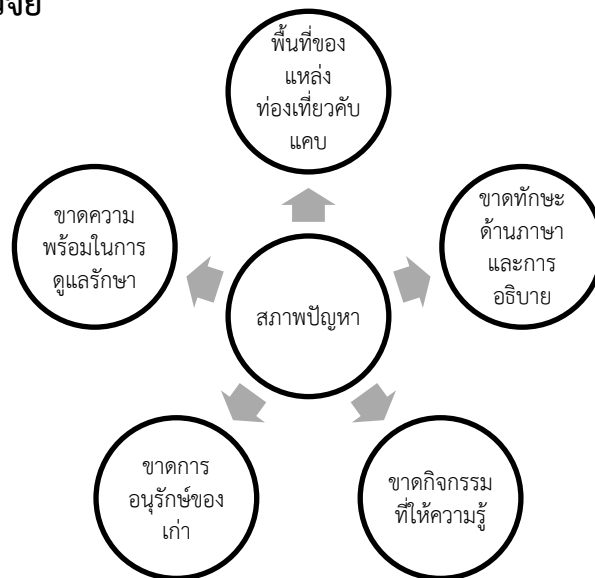
อภิปรายผลการวิจัย

สภาพทั่วไปและสภาพปัญหาในการบริหารจัดการและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและประเพณี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีโบราณสถานที่สวยงาม สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ทั่วโลก เป็นสังคมพหุวัฒนธรรม มีความหลากหลายทางด้านศาสนา และเป็นเมืองแห่งสันติสุข จึงเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ มีวัดจำนวนมากที่สวยงาม เป็นสถานที่ท่องเที่ยวทั้งของคนไทยและ

ชาวต่างประเทศ ปัญหาคือ วัดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาซึ่งขาดงบประมาณในการพัฒนาศาสนสถานเก่าและการก่อสร้างศาสนสถานใหม่ที่คงไว้ซึ่งศิลปวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมท้องถิ่นตน เน้นการท่องเที่ยวให้พระเพียงรูปแบบเดียว ขาดการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว เป็นต้น จะเห็นได้ว่า แม้จังหวัดพระนครศรีอยุธยาจะมีความโดดเด่นด้านการท่องเที่ยว เพราะมีโบราณสถาน วัดวาอารามที่สวยงาม แต่การบริหารจัดการของหลายๆวัดยังต้องแก้ไขโดยเร่งด่วน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมบูรณ์ ศิริสรหรือญและคณะ (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แผนยุทธศาสตร์สำหรับโครงการการอนุรักษ์และพัฒนามรดกโลกพระนครศรีอยุธยา ผลการศึกษาพบว่า ผลการศึกษายุทธศาสตร์ พบว่า วิสัยทัศน์มรดกโลกพระนครศรีอยุธยา คือ สรรค์สร้างคุณค่ามรดกโลกพระนครศรีอยุธยาอย่างยั่งยืน โดยมีประเด็นยุทธศาสตร์ทั้งหมด 5 ประเด็นยุทธศาสตร์ ได้แก่ 1. พัฒนาศักยภาพการจัดการโบราณคดีและการอนุรักษ์โบราณสถานมรดกโลกพระนครศรีอยุธยา 2. เสริมพลังเครือข่ายประชารัฐธำรงรักษามรดกโลกพระนครศรีอยุธยา 3. เสริมสร้างภาพลักษณ์และประชาสัมพันธ์เชิงรุกมรดกโลกพระนครศรีอยุธยา 4. พัฒนาระบบการจัดการเพื่อลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติมรดกโลกพระนครศรีอยุธยา และ 5. พัฒนาระบบบริหารจัดการองค์การเพื่อขับเคลื่อนการอนุรักษ์และพัฒนามรดกโลกพระนครศรีอยุธยา สอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหากวินท์ ยสินทวิโส (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า การเพิ่มคุณค่าการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ประกอบด้วยการจัดการวัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพระพุทธศาสนาควรมีแนวทางการเพิ่มคุณค่าการท่องเที่ยวเชิงพระพุทธศาสนา ได้แก่ 1. กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม 2. ราคาสมเหตุสมผล 3. ความสะดวกสบายของสถานที่สิ่งอำนวยความสะดวก 4. การส่งเสริมการตลาด 5. ฝึกอบรมบุคลากรทางการท่องเที่ยว 6. กระบวนการดำเนินงาน 7. สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ 8. การจัดชุดโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม 9. การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน สอดคล้องกับงานวิจัยของชุมพล พิษพันธ์ไพศาล (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความพร้อมของแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมชุมชนโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการพัฒนาไปสู่การจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบน (พระนครศรีอยุธยา และอ่างทอง) ผลการวิจัยพบว่า องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชนควรร่วมมือกัน จัดให้มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ทำการประชาสัมพันธ์ให้หลากหลายรูปแบบ ขยายพื้นที่รองรับที่จอดรถ จัดให้มีที่พักแบบโฮมสเตย์ พัฒนาบุคลากรให้มีความพร้อมในการให้บริการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ซึ่งทุกแห่งมีพื้นฐานด้านวัฒนธรรมที่พร้อมพัฒนาได้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหากวินท์ ยสินทวิโส (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า การเพิ่มคุณค่าการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ประกอบด้วยการจัดการวัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพระพุทธศาสนาควรมีแนวทางการเพิ่มคุณค่าการท่องเที่ยวเชิงพระพุทธศาสนา ได้แก่ 1. กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม 2. ราคาสมเหตุสมผล 3. ความสะดวกสบายของสถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวก 4. การส่งเสริมการตลาด 5. ฝึกอบรมบุคลากรทางการท่องเที่ยว 6. กระบวนการดำเนินงาน 7. สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ 8. การจัดชุดโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม 9. การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

องค์ความรู้การวิจัย



ภาพที่ 1 องค์ความรู้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จังหวัดควรนำรูปแบบการบริหารจัดการและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและประเพณี จังหวัดพระนครศรีอยุธยาไปออกเป็นนโยบายในการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

วัดและชุมชน ร่วมกันบริหารจัดการและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและประเพณี จังหวัดพระนครศรีอยุธยาอย่างจริงจัง ไม่ให้สูญหายไปจากประเทศไทย

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาวิจัยและสร้างนวัตกรรมการบริหารจัดการและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและประเพณีเชิงสร้างสรรค์

เอกสารอ้างอิง

- ชัยวัชร พรหมจิตติพงศ์ และสาติยา มิ่งวงศ์. (2555). พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ : กรณีศึกษาโบราณสถานในอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. *วารสารการบริหารและการท่องเที่ยว*, 7(2), 39 – 56.
- ชุมพล พิษพันธ์ไพศาล. (2561). ความพร้อมของแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมชุมชนโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการพัฒนาไปสู่การจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบน (พระนครศรีอยุธยา และอ่างทอง). *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 7(4), 242–251.
- ธนรัตน์ รัตนพงศ์ธระ และคณะ. (2560). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ชุมชนอโยธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. *วารสารวิชาการนวัตกรรมสื่อสารสังคม*, 5(2), 8–16.
- พระมหากวินท์ ยสินทวิโส และคณะ. (2561). การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา, *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 7(1), 145–156.
- สมบูรณ์ ศิริสรหิรัญ และคณะ. (2561). แผนยุทธศาสตร์สำหรับโครงการการอนุรักษ์และพัฒนามรดกโลกพระนครศรีอยุธยา, *วารสารการบริหารปกครอง*. 7(1), 229–247.